

съ редъ условия, които се създадоха само прѣз турското владичество. Слаба економически, безъ връзки съ близки и далечни държави, за да ѝ идатъ на помощъ въ усилни врѣмена, когато не ѝ стигатъ срѣдства да се самобрани, България най-сетнѣ бѣше изложена подъ ударитѣ на нашествия, които съставляваха сериозна спѣнка за вжтрѣшниятъ ѝ прогресъ. И тъкмо когато разлагането на феодализма създаваше оскъдичитѣ на едно градско съсловие, тъкмо когато въ Търново, Видинъ, Прѣславъ се създаваха първитѣ по-голъми градски ядра, съ по-голъми занаятчининици, тѣзи нашествия пропѣждаха населението по горитѣ и въ селата. Стариятъ животъ се разлагаше, мизерията растѣше съ дни, ала тѣхния антиподъ — новитѣ обществени сили, нито се организираха, нито лесно се създаваха. Отъ една и до другия край България прѣдставляваше единъ пѣкълъ, въ който се измѣчваха праведнитѣ, и въ който благоденствуваха грѣшнитѣ.

Тази социална мизерия — факта е познатъ — разтваряше широко устата за негодувания и бунтъ. Въпрѣки всичкитѣ изгоди, които прѣдставляваше крѣпосничеството за българската феодална класа, за бояритѣ, тѣ сами се разпаднаха на двѣ групи, привилигировани и подчинени, намиращи се въ вѣчни вражди. Нисшето боярство бѣше по-многобройно и поупорито. Безъ да забравя връзкитѣ на родство съ привилигированото боярство, то не бѣше въ състояние да търпи лишенията и униженията, на които го излагаше първото. Изпаднало до положението на долнитѣ, експлоатирани класи на народа, селянитѣ-крѣпосници, то започна да оприличава своето положение съ положението на тѣзи класи и съ тѣхната умраза противъ благороднитѣ, бояри или царе. Тази всенародна анархия не можа за дълго да се крие и подъ булото на новата религия — християнството, прѣнесено отъ Византия. Както при язичеството, така и при